

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. IV. Substantia non consistit in independentiâ à subiecto.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

equi esse accidens quia manet idem corpus, quod est etiam terminus, quo responderetur questioni in quid. Vide omnia quæ dixi in præcedenti argumento.

22 Tertiò tandem & magis ad rem, quia saltem hinc euinco, ex eo quòd rogetur, Quid est homo? non sequi esse substantiam, quia eodem modo sine ullo discrimine dicitur, Quid est hoc? Pallium: & quando circa pallium fit interrogatio per nomen quale, numquam ullus respondebit, Est pallium: imò etiam si de panno ipso loquatur quis, respectu cuius est accidens forma pallii, & roget. Qualis est iste pannus? non respondebunt etiam ipsi Philosophi, Est pallium, sed, Est albus, viridis, bonus, malus, &c. Vides ergo regulam illam de interrogatione in quid vel quale hic omnino fallere, ubi numquam responderetur in quale sed in quid semper etiam ab his, qui aperitè sciunt illud concretum esse accidentale. Certè non video, quomodo clariùs possit ostendi, illam regulam non esse bonam ad distinguendas substantias ab accidentibus.

Virgo eandem impugnationem à contrario, quia aliqua res substantiales in vulgari acceptatione non dicuntur res, nec ex illarum variatione dicitur variari res, ergo hoc non est proprium accidentis, ut contendebant aduersarii. Probo Antecedens: sicut enim quis emens equum non dicitur emisse album vel nigrum absolute, ita nec dicitur emisse pinguem vel macrum, vel debilem, vel mancum absolute, sed ad summum cum addito mancum vel debilem equum, vel pinguem, quomodo etiam dicitur emisse equum album vel nigrum: atqui in quo equus constituitur in ratione pinguis vel integri, sunt partes continuatæ & integrantes, quæ in aduersariorum & omnium sententiâ sunt substantiales, ergo concretum ex his partibus, licet sit substantiale, adhuc tamen vulgò non magis dicitur res, quàm concretum album. 23 Confirmatur: nam quia equus augetur, non dicitur quis habere aliam rem magis, quam non dicitur cum ex calido sit frigidus equus, vel è contrario. Confirmatur præterea, quia interroganti, Quid est hoc? non responderetur, Pinguis, mancus, integer, sicut nec albus aut niger, sed, Equus, leo, &c. ergo, &c.

Responderunt etiam huic argumento, crassitiem esse partes, quæ idèò non dicuntur emptæ, quia per se primò emittitur compositum. Sed contra virgetur, Ergo pari ratione diceret quis, album esse partem substantiæ, non tamen dici emi aut vendi, quia per se solum venditur aut emittitur compositum; ergo hinc non magis euincis, albedinem non esse quid substantiale, quàm non euincis de crassitie, vel è contrario. Et hæc est euidentissima replica contra hunc modum loquendi,

24 Quem Quarta impugno ratione à priori, quia esse substantiam vel accidens, est independens ab intellectu & à nostro modo loquendi, quòd scilicet id dicamus rem, aut illud explicemus his vel illis vocibus, ergo hæc sententiâ non explicat proprium substantiæ conceptum. Tandem, quia licet hæc omnia vera sunt, non explicat rationem differentia, quæ in ipsis datur à parte rei pro fundamento, ut quantitas non dicatur res, seu non sit substantia; secus verò forma equi, quod in præfenti inquirimus: non enim quærimus, quæ sint substantiæ, sed in quo conceptus substantiæ consistat, quod non explicatur ab his.

SECTIO IV.

Substantia non consistit in independentiâ à subiecto.

25 Pro Septimò posset quis dicere, substantiam esse, quæ non pendet ab alio ut à subiecto, accidens verò quod pendet & causatur ab alio materialiter. Et hæc videtur fuisse sententiâ D. Thomæ aliquibus in locis, & præsertim 3. Parte, q. 77. art. 1. ad 2. ubi docet, substantiam esse, quæ exigit non esse in alio, ut in subiecto; accidens verò, quod perit esse in subiecto. Hæc sententiâ sufficientem assignat differentiam de re inter substantiam & accidens, non tamen veram; quod probatur Primo, quia omnis forma substantialis materialis in omnium ferè sententiâ causatur materialiter à subiecto, ideoque non per creationem, sed per generationem producitur: idem est in vnione substantiali & in subsistentiâ, quæ etiam causantur materialiter ab extremis vnitis, & à naturâ subsistente, ergo dependere à subiecto, conuenit etiam substantijs. Verum, quia licet hæc dependentiâ ut à causâ materiali, communiter concedatur ab omnibus, ut & nos eam concessimus, non tamen potest efficaciter persuaderi, ut dixi Disput. viii. Physicæ à numero 2. & si quis eam proteruè negaret, vix posset conuinci; idèò Secundo efficacius impugno prædictam explicationem independentem ab hac opinione de causalitate materiali. Rogo enim, Vnde inferis, quantitatem pendere à materiâ ut à subiecto educationis, non verò formam equi, ut possis dicere, hanc esse substantiam, illam verò accidens? Certè nec leuem rationem, experientiæ poteris adducere: nam sicut non posse formam equi esse sine materiâ, & vnionem sine extremis (quod quidem efficaciter probatur) saluas tu sine causalitate materiali per solam dependentiam ut à conditione, ita eodem modo saluabo ego dependentiam quantitatis à materiâ sine materiali causalitate, asserendo, præcisè pendere ut à conditione: quod idem est de albedine, & alijs accidentibus; ergo etiam concessio eo falso principio, adhuc non reddis rationem cur hæc res sint substantiæ, non verò illæ, quod in præfenti inquirimus.

Ad D. Thomam respondeo, eum locutum esse de substantiâ totali, non de partiali: illam certum est non posse dependere à subiecto (cùm enim subiectum sit pars substantiæ totalis, & nihil possit in seipso recipi; non potest substantia totalis recipi, aut pendere à subiecto, substantiam verò partialem pendere posse à subiecto, vel esse in illo, constat ex dictis: nec à D. Thomâ negatur, cùm passim doceat, formas substantiales materiales educi ex materiâ. Imò prædictis in locis non solum negauit substantiæ dependentiam à subiecto, sed etiam recipi in illo, seu esse in illo, quod tamen certum est, etiam in principijs eorum quos impugno, non repugnare substantiæ partiali, cùm primus rationalis sit forma corporis, ut definitum est in Concilio Lateranensi sub Leone X. Ne ergo D. Thomas aliquid apertè falsum & contra seipsum passim docuisse dicatur, exponendus est de substantiâ totali, non de partiali; quod non reperitur in accidentibus, quia omnia accidentia siue totalia siue partialia recipiuntur in subiecto: imò, ut

Cccc 2

melius

melius dicam, non potest esse accidens totale, quia omne natura sua est incompletum, & ordinatur ad subiectum cum quo unitur.

SECTIO V.

Quedam praeimitto pro vera sententia.

28 **E**x dictis hucusque constat, quam sit difficile conceptum substantiae & accidentis explanare. Pro quo adverte Primò, in hac quaestione misceri aliquid de re, de nomine aliquid. De re quidem, in assignanda differentiâ inter materiam & formam equi & unionem & subsistentiam ex una parte, & quantitatem ac qualitates ex alterâ. De nomine verò, verum propter eam differentiam dicenda sunt substantia vel accidens.

Aduerte Secundò, inter primum subiectum, seu quod primò per se existit (quod addo propter Deum, qui non est propriè subiectum) & quantitatem, aliaque accidentia faciem esse differentiam de re: nam quantitas & alia accidentia non per se, sed in alio existunt, Deus verò, Angelus, materia prima, non in alio sed per se existunt; ratione autem huius differentiae bene potest Deus, Angelus, materia dici substantia, quantitas verò & alia qualitates dici accidentia.

29 Aduerte Terriò, formam equi, leonis v.g. &c. de re in hoc differre à quantitate, albedine, aliisque qualitatibus, quòd sit prima radix aliorum accidentium, item sit id ad quod disponitur materia per quantitatem, calorem, &c. unde quantitas solum habet esse quasi dispositio ad formam equi; haec verò est, quae per se primò intenditur à natura, & à qua promanant cetera quae in composito sunt. Haec differentia de re à nemine potest negari, indeque suadet, quia quantitas, si distinguatur à materia (de quo infra) nullum alium praestet effectum, quam impenetrabilitatem in ordine ad locum cum alio corpore quocumque; per hoc item eam non esse primam radicem, aliorum accidentium: nec item esse id, quod primò & per se à natura intenditur, ex ipsis terminis patet; calor verò, humor, siccitas, leuitas si distinguantur, ut etiam ex terminis constat, non sunt primae radices, tum quia promanant ab aliâ formâ, tum quia inuicem se habent disparatè, nec enim humor à siccitate vel à calore promanatur.

30 At verò forma equi est id ad quod omnia accidentia ordinantur, & propter quam à natura intenduntur; cetera verò, quae postea sunt in subiecto, radicanter in illâ: quod quidem habent ex sua natura, nosque id experientiâ & ratione inde deductâ cognoscimus. Ideo enim in Physicâ probauimus, dari formam substantialem, quia materia prima de se est indifferens, nec exigit has potius operationes quam illas, haec accidentia potius quam illa, ergo debet dari aliquod aliud principium radicale, in quo tot accidentia varia, tot operationes in se subordinate primò radicanter. Nec enim potest intelligi, ea accidentia habere se quasi disparatè & independentè inter se; quod vel inde patet, quia licet amittantur aliqua, postea recuperantur, ut quando aqua calefit, quae postea recuperat pristinam frigiditatem; aliquando verò ita amittuntur, ut nunquam possint recuperari: cuius differentiae nulla potest esse alia ratio, nisi quia in uno casu manet prima & praeci-

pua radix, quae postea absente contrario se reducit ad pristinum statum, in alio vero non manet, ideoque nec priora accidentia recuperantur.

Haec est una è praecipuis rationibus & experientius, quibus omnes Philosophi probant existentiam formae substantialis. Vide P. Suarez Disputatione 15. Metaphysicae, sect. 1. Ex hac ergo ratione, quâ ipsi probant formam substantialem, explico ego substantiam, nec aliunde potest melius explicari; dico ergo, de re aliquam esse formam, quae est prima radix reliquarum; hanc autem dicimus formam equi, leonis, &c. alias verò esse quae non sunt prima radix, sed potius ex illâ priori pullulant.

Quarto adverte, concretum aliquod tunc esse substantiale secundum se totum, quando forma, quam dicit, est prima radix ceterorum; tunc verò esse accidentale, quando forma, quam dicit, est accidentalis: quare unionem esse substantiam vel accidens, non est aliunde desumendum, quam ex eo quòd forma, quam unit cum subiecto, sit substantia. Ratio à priori constat ex dictis, quia forma non est radix harum operationum & accidentium, nisi ut unita: imò primò & per se ea accidentia & dispositiones non tam ad conseruationem formae, quam unionis ordinantur, ut patet in homine, ubi ex defectu eorum accidentium sola unio destruitur, non animus; ergo unio ingreditur per se substantiam conceptum, si forma sit substantia: quòd si forma esset accidens, certum etiam est à contrario, unionem non posse esse substantiam, cum non ingreditur intrinsecè conceptum primae radices.

SECTIO VI.

Vera sententia proponitur.

CONCLUSIO sit. Conceptus substantiae est quicquid intrinsecè constituit primam rem. Nomine autem *prima rei* intelligo id quod primò & per se intenditur à natura, vel primò & per se existit; vel, quia est prima radix ceterorum. Per hanc definitionem primò includitur Deus & omnes substantiae simplices, quia primò & per se existunt: includitur etiam materia prima per se existens; includuntur praeterea omnes formae substantiales, quae sunt primae radices, iuxta supra dicta; item unio, ob dicta supra: excluduntur verò à ratione substantiae quantitas, calor, &c. primae qualitates, colores, duratio, vbicatio, & consequenter entia artificiosa, ut talia licet vulgò res dicantur; quia haec omnia nec per se primò existunt, nec sunt de conceptu primae radices, ut etiam ex dictis constat; imò potius accidunt rei primae, sunt ergo accidentia. In hac Conclusionem recentiores è numero 14 supra dicunt se temper fuisse, solo tamen nomine aliter rem explicuisse. Verum, ut dixi paulò antè, oportet eis vocibus rem explicare, quae & non sint communes aliis à definito, & omni definito conueniant, deducantque res ad prima principia, non verò ad solum modum loquendi.

Haec nostra sententia in re debet esse communis, quia, ut dixi, ex hoc capere omnes probant dari formam quae sit substantia, ergo per hanc primam radicem explicant conceptum substantiae; id autem, quod ibi dicunt, transfero huc ad pro-